

Tge munta la neutralitad svizra?

In vegl ambassadur admonescha

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **1815 a Vienna ha la cuminanza internaziunala renconuschi en tutta furma la neutralitad perpetna da la Svizra. Questa, dapi lura, n'ha betg pli stuì far l'experientscha d'ina guerra, gnanc en ils muments da tensiun europeica extrema, gnanca cur che pajais limitrofs sa cumbattevan damanaivel da noss cunfins. Dapi decennis èn la Frantscha, la Germania federala e l'Italia commembras d'in'allianza militara defensiva; quai n'ha mai periclità la neutralitad svizra.** I s'enclegia ch'i na fiss adina i uschè tgunsch senza ina diplomazia federala activa, experimentada e persvasiva, basada sin la ferma voluntad da sa dustar en cas d'agresiun. In anteriur ambassadur da la Svizra, Bénédikt de Tschärner (Genevra), ha gist analisà la noziun da neutralitad en il bulletin da la Nova societad helvetica*. I suonda ina versiun rumantscha scursanida da sias ponderaziuns.

Mantegnair e rinforzar la pasch

L'autur entschaiva cun ina constataziun paradoxala: «La neutralitad è probablamain quel instrument da nossa politica che ha las pli paucas vistas d'esser relevant en ils onns proxims, pia da furnir ina replica a las sfidas internaziunalas ch'ins pudess drizzar a la Svizra. Dentant è la quel instrument da nossa politica exteriura ch'ils Svizzers numnan il pli gugent e resguardan sco il pli prezia. 90 % dals Svizzers din d'avair in'opiniun favuraivla da la neutralitad (...). La politica exteriura dependa da la situaziun cumplitgada dal mund d'oz, sco era da ses svilup furius, pli che d'ina smanatscha militara classica ipotetica. Perquai prov'ins da sa quietar cun suttastritgar l'identitad tradiziunala da nossa vita naziunala, la quala cumpiglia la neutralitad (...). Ins duai distinguer dus aspects. L'emprim è la neutralitad in mez da la politica da segirtad per propi; ella exprima il fatg che la Svizra na fa betg part da guerras tran-

ter auters pajais, ha quità da sia atgna defensiun e n'è commembra da nagina alianza militara. Da quest puntg da vista na respunda la neutralitad vairamaing betg a las sfidas d'oz; ella na gida tuttina betg a proteger cunter il terrorissem u la criminalitad organisada. Ella na dispensescha gnanca da l'obligaziun almain morala da participar, sco commember da las Naziuns unidas u da l'Organisaziun per la segirtad e cooperaziun en l'Europa, ad operaziuns multilateralas per preservar e rinforzar la pasch. Ins astga schizunt manegiar che talas participaziuns, sco en Cosova, sa drizzian plitost a pajais che vulan restar neutrals e che quai saja oramai la moda e maniera la pli scorta, per la Svizra, da duvrar sia armada collavurond a la gronda lezia dals Europeans cun stabilisar ils urs da lur continent.»

Lezias globalas d'oz

Ma l'autur fa endament era obligaziuns ordaifer l'Europa: «Senza dubi chapesch'ins oz la neutralitad uschia, pia sco politica da pasch, mediaziun tar instabilitad e tar conflicts interns ed externs, cumbats per ils dretgs umans, (...) lavur umanitara euv. Quai numn'ins mintgant 'neutralitad activa'. Lura nascha dentant il privel da malencleger la noziun da neutralitad. Sch'ins chapescha sco act da neutralitad mintga buna ovra ch'ins vegn adaquella d'ademplir, sch'ins tschertga autras enfin a l'orizont, (...) pon ins finalmain emblidar che la politica exteriura duai cunzunt defender cun persvasiun ils interess concrets dal pajais e prioritads internaziunalas essenzialas d'oz, sco il svilup ecologic, il cumbat cunter la fom e la paupradad extrema, cunter il stgaudament climatic, la derasaziun d'armas da destrucziun massiva, las migraziuns 'selvadias' euv. (...). En quest regard èsi cler che tuts stadiis, ch'i sajan u na sajan neutrals, duain rimnar lur mezs e lur buna veglia.»

Per in pajais corresponsabel

En sia conclusiun turna l'autur tuttina

sin noss continent: «I s'enclegia ch'ils Svizzers mettan pais sin la neutralitad (...). Ma noss pajais fa oz part dal spazi economic continental furmà da l'UE e dals pajais limitrofs. Las sfidas principalas da nossa politica exteriura resguardan la defensiun da noss interess economics e politics en fatscha a Bruxelles. Da quest puntg da vista na gida la neutralitad tuttina betg (...). La Svizra ha concludì var 120 cunvegns bilaterals cun l'UE; var 20 da questas èn ordvart relevantas. Uschia pudainsa segir preservar nossa autonomia formala; ma lura stuainsa tscherner mintgamai tranter duas vias. U che nus copiam adina puspè las schliaziuns da l'UE senza pudair far part da lur elavuraziun, u che nus renunziain ad eliminar ils impediments ed a stgaffir relaziuns da concorrenza che correspundian a quellas da tschels pajais europeics (...). Cun schliaziuns bilaterals na savainsa betg contribuir a moda creativa al progress da noss agen continent (...). Sper la neutralitad basegnainsa ina segunda norma (...) per che la Svizra gidia a crear e sviluppar las cundiziuns generalas per la vita dals pievels sin il stgalim europeic e mundial. Quai ans dess ils dretgs ed il rang che cunvegna a la Svizra per amur da sia relevanza. Suenter la segunda guerra mundiala leva cuss. fed. Max Petitpierre [1899–1994] meglierar la fama da la Svizra, la quala aveva strusch patì dal conflict. Perquai ha Petitpierre mess il pled 'solidarità' sper quel da 'neutralitad'; el manegiava cunzunt l'acziun umanitara. Oz, en in mund e cunzunt in'Europa bler pli integrads, sut la noda da la globalisaziun e da l'interdependenza, duai questa part positiva vegnir pli funcziunala e pli politica.»

* Bénédikt de Tschärner, «La neutralité: passe-partout de la politique étrangère suisse?» en: «Contact», zercladur 2008, pp. 11–13. Addressa: RS-NSH, Mireille Renaud, Av. des Sports 28, 1400 Yverdon-les-Bains/VD. Fax: 024 420 18 20. Posta electronica: rsnsh@bluewin.ch